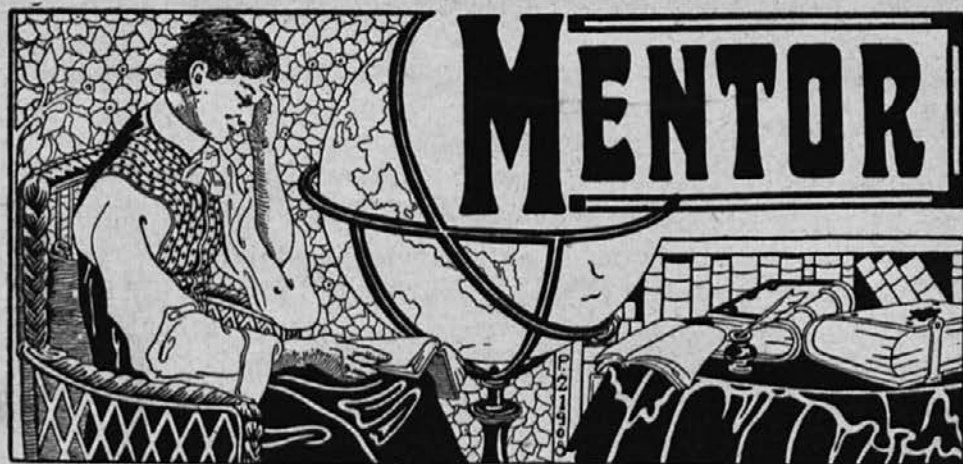

Letnik IV.

List za srednješolsko dijaštvo.

Štev. 11.

Domen Otilijev:

Joza.

Z žarom jutranjega solnca poškropljeno morje, ko se smehljajo valovi in gre mladi mornar v svet — je materino srce: ljubeznivo poljublja svojega edinca in mu želi sreče na težko pot. In preden je spuščena veriga v čoln, ga še enkrat objame in zaznami s svetim križem rekoč: Pojdi, ker je usojeno, in ne zabi na me, ki sem se solzila ob tvoji zibeli! In ginjen vtisne hvaležni otrok poslovilne besede v svoje srce in gre z močno voljo v svet in s trdno zavestjo, da ima za seboj bitje, za katero bo žrtvoval svoje moči. Čeravno leži med njima devet gorâ, sta vendar srci tako blizu skupaj in vse misli in početja tako prepojena v medsebojni ljubezni, kakor bi živela pod isto streho in delila isto radost in žalost. Zakaj materino srce je ustvarjeno iz ljubezni za ljubezen.

Tako je mislil Joza in žalosten stopal po strmih stopnicah iz tretjega nadstropja. Na tlakanem dvorišču je pel petelin, v mesnici je gospodar zmerjal vajenca, v prvem nadstropju pa se je jokalo judovsko otroče. Revše ni imelo več matere, ki je znala rezati debelega kruha.

Na pokritem hodniku tretjega nadstropja se je odprlo okno in postarna gospodinja se je naslonila na železno ograjo.

„Joza!“

Joza je pogledal.

„Pojdite gori!“ In je spet odšel po stopnicah s pričakovanjem, kaj mu bo neki povedala. Na vrhu stopnic ga je čakala in mu molela pismo naproti.

„Oprostite, gospod Joza, moji nemarnosti. Včeraj zvečer je prišlo, a pozabila sem ga izročiti.“

„Nič zato! Hvala!“ In spet je odšel. Spodaj pri zapahnenih vratih ga je odprl in začel brati. Vsebina pisma je legla tudi na njegov obraz. Nekaj vrst je prebral in lica so prebledela, bral je do konca in solze so mu stopile v oči. Minilo je nekaj trenutkov in je del roko čez oči in jokal, jokal tiho, a solze so bile grenke...

Veliko gostilno so imeli na križpotu. Ostavljali so se tam vozniki, ki so vozili v Trst in po vipavski dolini proti Italiji, potniki, ki so romali s pridnimi ali tudi z lenimi rokami za kruhom, prekupčevalci, ki so si privezovali duše in močili grlo od samega bahanja suho, domači in tuji: v gostilni so bili gostje čez dan in čez noč. Poštenost gospodarjeva je privabila srečo v hišo in sreča je ostala v nji, dokler je ni gospodarjeva smrt spet potisnila iz nje. Rajnki je zapustil ženi sina in hčer, oba še otroka, in premoženje s poslednjo voljo, naj bi se ne združila v zakon. Žena je obljubila.

Kakor pred smrtjo gospodarjevo, tako so tudi po njegovi smrti gostje prihajali in odhajali, morda je sedaj pomnožil število ta in oni, ki bi rad postal gospodar čez gostilno. In se je zgodilo, da je v gostilni na križpotu zavladal nov gospodar, ki ni bil niti od daleč podoben rajnkemu. Mlada vdova se je torej spet omožila. Opravičevala je svoj korak z veliko skrbjo v gostilni in pri otrocih, dasi je pripuščala njuno vzgojo večinoma le bolehnih starih materi. Ta je skrbela za svoja vnuka in jima vlivala v srce pravo versko vzgojo. Ni je bolj veselilo, kakor to, da sta bila v šoli večkrat pohvaljena.

Že za življenja rajnega se nista s snaho preveč prijazno gledali, sedaj pa se je njuno razmerje še bolj poostrilo. Otroka sta sicer ljubila mater, a brez stare matere si nista mislila veselja. Pri njej sta dobila tolažbe, ko ju je mati prezirala in pri njej ljubezni, katero jima je mati le redkokdaj privoščila. In ko sta Joza in Marjetica dobila polbrata, se je vedno bolj ohlajala ljubezen materina, nasprotno pa je bila tem gorkejša ljubezen do stare matere in njena ljubezen.

Novi gospodar pri Križpotu se ni zadovoljil več le z gostilno. Hotel je obogateti. Začel je trgovino z lesom, katera mu je prinašala lep denar. A imel je eno napako: veroval je v slepo igralsko srečo. Igral je z gosti, kakoršni so bili: dobri ali slabi, da mu je bila le sreča mila. In sreča se mu je spočetka zares laskala, a ko so ga nekateri boljši igralci spoznali, je začel izgubljati, ta večer malo, drugi večer večjo vsoto in tako ni šlo več na kup, ampak s kupa.

Poteklo je nekaj let. V sporazumu z domačim župnikom je stara mati spravila Jozo v mestne šole, Marjetico pa v deklški zavod. Oba sta napredovala v veselje stare matere, ki je bila sedaj osamljena in je morala slišati marsikatero pikro besedo od svoje

snahe. Stisnila se je navadno v svoj kotiček v prvem nadstropju in sanjala o sreči svojih vnukov.

Gostje pri Križpotu so se skrčili, ker postrežba ni bila točna in dobra, ostali so le tisti, ki so upali, da ne bodo hodili praznih rok od nje. Ti so bili navadno njegovi svetovalci v tem ali onem podjetju. Gospodar ni imel več sreče. Jeza ga je popadla včasih in v teh trenutkih je zvalil krivdo na ženo. Ni ljubil žene iz ljubezni zakonske, ampak iz ljubezni do premoženja in kakor se je bogastvo topilo, tako se je topila tudi zakonska vez.

Kvirinal.

In prišlo je nekega dne, kar so dobri ljudje že prej pričakovali. Zbrali so se pod večer znani gostje v gostilni in pili in igrali. Gospodarja ni bilo še doma, ker je odšel po kupčiji. Pozno v noč se je vrnil ves razburjen in vinjen. Videlo se mu je, da ni imel sreče. Prisedel je k gostom, ki so ga vabili k sebi, in s hripavim glasom je kričal, da bo vse pometal na cesto, ako ne dobi pri igri. Tisočak je del na mizo in pograbil karte. In ko je bila igra končana, ni videl več tisočaka pred seboj. Šlo je tako do belega jutra, ko pa se je gospodar prebudil v postelji, je začul v veži prepir nekega gosta z ženo, ki je kričal: „Gostilna je moja! Še danes morate iz nje!“ Tako je prešla gostilna pri Križpotu v tuje roke.

In konec? Bivši gospodar je zapustil ženo in odšel po svetu, dokler ni obležal v jarku, žena pa je odšla z otrokom v Aleksandrijo. Staro mater so vzeli dobri ljudje pod streho.

Danes stoji Joza pred maturo z novim korakom v življenje, njegova sestra pa je učiteljica v gorski vasi...

Joza je obrisal oči, da ne bi pričale o prelitih solzah in odšel čez trg in ulice na polje. Bilo je težko njegovo srce in težke njegove misli. Knjige je vzel s seboj, da bosta z Ivanom ponavljala, a vedel je, da mu zdaj ne bo mogoče. To pismo! Da bi vsaj danes še ne prišlo!

Lepo je na polju, ko se v jutru prelivajo barve čezenj in oživijo njive, in lepo ob reki in gozdu, a težko srce ne čuti lepote in življenja. Jozove misli so romale čez morje. Daleč za njim je bilo nekaj na kar je Joza mislil v jutrih in večerih in ni mu šlo iz spominov, četudi niso bili veseli. Bilo je materino srce. Kakor solnčnica za solncem, tako so se v duhu obračale oči, da bi ga ugledale in se zveselile v njem. Nedolžna živalca se stisne k materi, da jo ogreje in varuje pred nezgodo, in bi človek ne? Mati! Kakor kol v vinogradu, na katerega se opira vinska trta! Mati! Blagor mu, ki jo ima, in dvojno srečen, ako ga ljubi; gorje mu, ki jo je izgubil po lastni krivdi in dvojno gorje, ako ga ni ljubila; in blagor in gorje za onega, ki je ljubil in ni bil ljubljen.

Skozi gozd sta šla z Ivanom in ponavljala zgodovino. Joza je bil žalosten in raztresen in letnica za letnico mu je ušla iz spomina. Bil je najboljši zgodovinar v razredu, zato se je Ivanu čudno zdelo, da Joza danes ne pogodi vsega. Obrnil se je vanj in ga pogledal.

„Kaj pa je danes s teboj?“

Joza je povedil pogled in mislil, ali bi se razodel.

„Nikoli nisi bil tako žalosten. Zgoditi se je moralo nekaj. Ali si potrpet, ker prideš že jutri na vrsto?“

„Ne.“

„Kaj pa neki? Ali se sme vedeti?“

In Joza je pomislil in dejal: „Na rastanku sva, Ivane, in čemu bi ti prikrival. Sediva!“

In sta sedla pod borovce in Joza mu je ponudil pismo. Ivan je bral:

„Predragi brat! Žalostno novico Ti naznanjam. Stara mati je glasno jokala in tudi jaz se nisem mogla ubraniti solza. Kajti nisem vedela prej, kaj je ljubezen do matere. Zdaj vem. Drugi so imeli bitje, na katero so oprli svoja mlada leta, midva ga nisva imela. Drugi so bili srečni v materinem okrilju, midva sva romala brez očeta in matere v svet. A v mojem srcu vstaja ljubezen in jaz bi ljubila svojo mater, ako bi bila tu živa in naj bi bila takšna ali takšna. Mati je mati. A ni je več med živimi: umrla je v Aleksan-

driji. Tvoj in moj polbrat se vrne v domovino. Sosedova, ki je prišla od tam, ni znala povedati nič dobrega o materi in polbratu. Moj Bog! — V tem žalostnem trenutku me je vzveselilo Tvoje pismo, ki pravi, da si se odločil za duhovski stan. Tudi stara mati se je vzveselila tvojega koraka. Z Najsvetejšim v rokah se boš nekdanj spominjal in molil za nesrečno mater in našega očeta in vso družino. Bog te potrdi v tem koraku! Sprejmi pozdrav in srečo pri maturi od tvoje žalostne sestre

Marjete.“

Ivan je molčal in zrl v pismo. Joza pa je dejal žalostno: „Sedaj veš torej za moje gorje.“

„In za tvojo odločitev tudi.“

„Kaj si mislil drugače?“

„Mislil sem, da sem edini v tem poklicu.“

„Torej ti tudi!“

„Že iz otroških let so bile to želje in moj ideal.“

„Tako sva tudi po maturi nerazdružljiva prijatelja.“

In segla sta si v roke.

Josip Lovrenčič:

V tujini.

Večerno razpoloženje.

Večer je ... Na nebu že zvezda žari
in gleda in gleda in gleda,
kako se ljubó pogovarja s temó
izmučena zemlja — nje daljna sosedá.

In jaz grem po stezi v zamišljeni mir,
nad mano le breze drhtijo
skrivnostno in tajno in kos zlatokljun
prepeva tam daleč nekje še sladkó melodijo ...

Pri srcu mi je tako čudno mehkó,
da bi solzo v očesu pozdravil
in se s hrepenečim pogledom
na daljno pot — v domovino odpravil.

Tolažba.

Kaj poveš mi tiha misel,
kaj poveš mi ti spomin,
ali srce vzveselita,
ali nosita pelín?

„Misel srečala sem misel,
ko sem šla na pot,
v njej bilá molitev:
Ti Gospod ga čuvaj zmot!...“

„Jaz spomin sem ti s spominom
pogovarjal se doma
in sem videl, da ljubezen
večja je, kot je bilá!“

Pojdi, pojdi tiha misel,
pojdi, pojdi ti spomin
in pozdravita pristrčno
drage moje sred planin!

Dr. Fr. Trdan:

Spomini na staro Recijo.

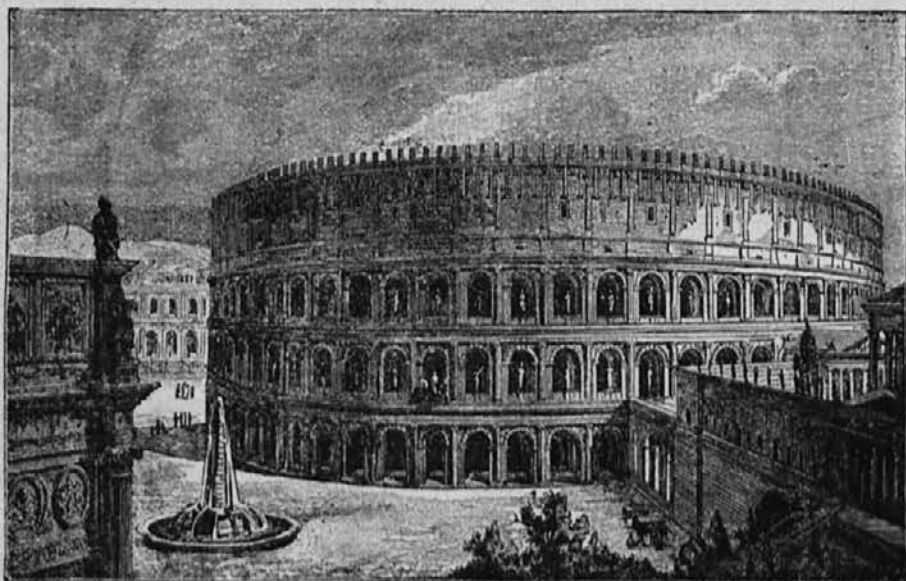
VII.

Palača osvobojenja in Kelheim.

Dne 15. julija.

Drugo jutro na vse zgodaj je korakala naša mala karavana po strmi poti kelheimskega griča. Donavo je še pokrivala gosta megla, Kelheim se je vzdramljal iz sladkega sna, visoko v zraku pa je drobil brhki škrjanec svoj jutranji pozdrav. Zatopljeni v meditacijo lepega poletnega jutra, smo tiho stopali navkreber; kdo bi se pač drznil motiti čustva, ki v takih trenutkih polnijo srce.

Palača osvobojenja! Monumentalna zgradba, vredna spomina velikih in slavnih dejanj. Prevzet nepopisnega začudenja strmi

Kolosej.

tujec ob pogledu na ta orjaški kolos, prepojen domovinskega navdušenja pa pozdravlja Bavarec svoj „narodni hram“. Liki mogočen kip, izklesan iz kiklopskih skal, se pokaže izza drevja ta veličasten spomenik vzorov in bojev. Vendar to ni mrtva soha: v njenem osrčju pulzira slavna bavarska preteklost.

Bavarskega kralja Ludovika I. in njegovo genialnost poznamo že iz Monakova. V dneh, ko so ugašali spomini na slavno prošlost in se je razdvajajoči duh revolucionarnih francoskih idej širil tudi takraj Rena, je spočel Ludovik I. ideje, ki so mu priporile prvo mesto v zgodovini Bavarske. Vse njegovo mišljenje in stremljenje je bilo posvečeno tvarnemu in kulturnemu izboljšanju Bavarcev. V srcih svojih podložnikov je skušal znova zanetiti ogenj požrtvovalne domovinske ljubezni in jih navdušiti za velika dejanja pred-

nikov. Zato je podpiral zlasti umetnost, ki je po njegovem mnenju prva vzgojiteljica ljudstva. Razen mnogoštevilnih monumentalnih zgradb v Monakovu oznanjujeta plemenitost srca Ludovikovega tudi palača osvobojenja in Walhalla, ki si jo pozneje ogledamo.

Za prostor palače osvobojenja je izbral Ludovik enega najbolj slikovitih krajev na celem Bavarskem: mali hrib nad Kelheimom. Ob vznožju na jugu se vije Donava, severni del namaka Altmühl, vzhod zapira „Donau-Main-Kanal“, zahod pa obkrožajo ostanki Trajanovega zidovja. Tako krase že itak romantično ležo tudi historični spomini. Ko je l. 1842. stal Ludovik na vrhu hriba ter zrl gori proti Weltenburgu in nepreglednim poljanam, so privreli iz

Pogled na Forum Romanum s kapitola.

njegovih prs stih, ki jih imenujejo „temeljni kamen“ palače osvobojenja:

„Dass die Zwietracht schmählich uns gebettet,
Dies vergessen werde nie und nie,
Dass die Eintracht uns allein gerettet,
Die der Heimat Ruhm und Sieg verlieh.

Durch der Zeiten weite Fernen schlinge
Immer sich der Eintracht heilig Band,
Jedes Deutschen Seele sie durchdringe:
Unbesiegt bleibt dann das Vaterland.“

Še istega leta, dne 18. oktobra so vložili temeljni kamen. Za arhitekta je bil prvotno izbran Friderik pl. Gärtner, ki je izdelal načrt za mogočno rotundo po vzorcu italijanskih krstnih kapel iz 13. in 14. stoletja. Delo je hitro napredovalo, ker so domoljubni Bavarci tekmovali z nabiranjem prispevkov. Toda komaj je pogle-

dalo temeljno kamenje iznad zemlje, je že pograbila arhitekta neizprosna smrt. Ludovik se je na to obrnil na tajnega svetnika Leona pl. Klenze-ja, čegar ime oznanja tudi v Monakovem marsikatera monumentalna zgradba. Klenze je opustil prvotni načrt in zgradil palačo osvobojenja po vzorcu starorimskih rotund. Ludoviku je ta novi načrt še bolj ugajal kakor Gärtnerjev. Zato je uvekovečil novega stavbenega mojstra z napisom nad glavnim vhodom: „Dieses Gebäudes Architekt war Leo von Klenze.“ Velikostno zgradbo so slovesno otvorili dne 19. oktobra 1863 v prisotnosti kralja Ludovika I. in Maksa II.

Na trostopnjeviti terasi je sezidana kolosalna rotunda, ki se vzpenja 59,5 m visoko; v premeru meri 66 m. Na vzhodni strani peljejo prav do vrha stopnice. Nad bronastimi vrati se blišči pomemben napis: „Den Teutschen Befreiungskämpfern Ludwig I. König von Bayern. MDCCCLXIII.“

To velikansko zidovje podpira 18 podpornikov (Strebpfeiler). Številka 18 igra namreč pri arhitektonski razporedbi in v razmerju cele zgradbe posebno značilno vlogo; spominja na 18. oktober l. 1813. — spominski dan krvave bitke pri Leipzigu — in na 18 nemških pokrajin, ki so se udeležile vojske proti Napoleonu. Zato nahajamo v notranjščini 18 vdolbin, 18 imen znamenitih trdnjav, 18 podob slovečih poveljnikov, 18 zvezd i. dr. Na zunapi strani pa stoji nekako v sredi višine 18 germanskih devic, simbol 18 pokrajin. Pod nogami vdolbene table naznanjajo njih imena: Österreicher, Bayern, Tiroler, Böhmen, Franken, Schwaben, Rheinländer, Thüringer, Hessen, Westfalen, Mecklenburger, Pommern, Brandenburger, Schlesier, Sachsen, Mähren, Hannoveraner, Preußen“. Poleg podpornikov in devic opazamo na zunanjih stenah še 18 kandelabrov, 6,4 m visokih. Spominjali naj bi na vedno goreči plamen hvaležnosti, ki jo dolguje narod v boju padlim junakom.

Razen pravkar naštete ornamentike izražajo idejo kraljevega ustanovitelja tudi v marmor vdolbene črke:

„Möchten die Teutschen nie vergessen,
Was den Befreiungskampf notwendig
Machte und wodurch sie gesiegt.“

Ne bom opisaval čustev, ki polnijo srce Slovence, ko stopi v ta krasni narodni hram. Tiho sem stopal po stopnicah — bilo je vseh 85 — proti vrhu kupole kjer so se odbijali glasovi našega tenorista: „Teuere Heimat sei gegrüßet...“

Kdo bi se ne spomnil ob takih zvokih svoje ožje domovine in lepote vabljivih slovenskih gora. „Oj, Triglav moj dom, kako si krasan...“ Ali pa ljubi naša mladina slovensko grudo s tako otroško ljubeznijo, kakršno sem bral iz patriotičnih nemških src?

Polagoma so se razgubili ubrani akordi, v palači osvobojenja je zavladala sveta tišina. Le ostra burja, ki je udarjala ob okna

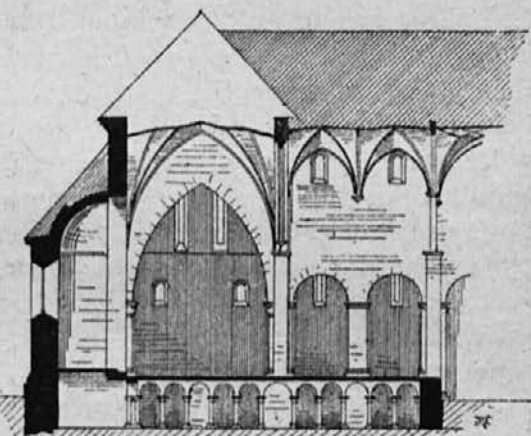
kupole, je zdaj pazdaj predramila srca, ki so liki zamaknjena občudovala in strmela nad tem veličastnim delom človeških rok.

Ko je začela julijeva vročina objemati od solnčnih žarkov razbeljeno skalovje, smo že zopet hiteli po stezi, ki nam je na vse-zgodaj zjutraj nudila hladilno senco. Vračali smo se v Kelheim, ki tvori nekako podnožje palači osvobojenja.

Kelheim je danes majhno, toda lično mestece. Ozke ulice in starodavni napisi pripovedujejo tujcu o njega osiveli starosti.

V prazgodovinski dobi je bil Kelheim važna keltska postojanka. Tabula Peutingeriana jo nazivlje Celeusum, sloveči geograf Aventin pa Celtae domus. Ime Celeusum-srednjeveško Celhusum je keltskega izvora. Keltske besede na „kele“ pomenjajo ozko dolino, duplo, kar prav dobro označuje naselbino ob koncu Donavskega predora. V keltski dobi je bil Kelheim središče podónavske trgovine, za rimskega gospodstva

pa skrajno severno opirališče rimskih čet. Karol Veliki je okušal oživiti slavne dneve Kelheima. Ko se je l. 793. tu dalje časa mudil, je začel graditi „Donau-Main-Kanal“, da bi tako dvignil trgovino in zvezal Main z Donavo, severno s črnim morjem. Toda njegov projekt je dozorel šele l. 1845. V letih 1836—1845 je bil dograjen takozvani „Ludwig-Donau-Main-Kanal“, čigar stroški so presegali

16 milijonov goldinarjev. Že večkrat imenovani kralj Ludovik I. sam je stavil velike nade nanj; pa varal se je on in mnogo drugih ž njim vred. Kanal je danes skoraj zapuščen, ker vsled preozke struge in plitvosti ne vstreza modernim plovnim zahtevam.

V srednjem veku je prekašal Kelheim po bogastvu in zunanjem blesku celo svojega neprestanega tekmeca — Regensburg. Nad 50 let (1180—1231) je bila tu stolica bavarskih vojvod in glavno križišče prometnih cest. Kelheim je bilo eno prvih mest ob Donavi, ki so dobila že od cesarja Friderika I. pravico svobodne trgovine. To ugodnost so hitro porabili Judje, glavni trgovci srednjega veka. Iz Porenja se jih je v kratkem toliko priselilo, da so si osvojili poseben del mesta — Judenviertel — in zgradili tudi sinagogo, ki je stala na mestu današnje lekarne. Vsled rastočega bogastva in raznih prednosti pa so postali Judje prevzetni: skušali so dobiti v svoje roke tudi mestno upravo. Zato odpor proti njim, ki se je pojavil nekako istočasno na celnem južnem Nemškem in segal prav doli

do naše Ljubljane. Na dneve, ko so morali Judje zapustiti Kelheim, spominja še danes sramotilni napis: „Anno Domini 1519 Jahr wurden die Juden zu Kelheim ausgeschafft.“ Od takrat dalje ni Kelheim nikdar več videl Abrahamovih sinov.

S prihodom novega veka je jel pojemati sijaj Kelheimov. Celih šest let (1622—1628) je tu notri vasovala neusmiljena kuga; svoje žrtve je znašala na „Pestfriedhof“, čegar pogled privabi še danes tujcu pomilovalen vzdih, Kelheimu pa bridko solzo sočustvovanja s kupo gorja prednikov. Bogato in razkošno mesto se je zavilo v črni plašč tuge in žalovanja. Dan-na dan je iskalo utehe in tolažbe v kapelici sv. Sebastijana, ki stoji danes na centralnem pokopališču. „Cor contritum et humiliatum, Deus, non despicias...“, tako končavajo sodobni kronisti svoja poročila v dneh, ko je „Bog obrnil obraz od nehvaležnega ljudstva“.

Komaj se je polegel prvi strah pred kolero, je že zopet obiskala Kelheim nova in še hujša kuga. Dne 1. novembra l. 1633. je prihrumela pred mestna vrata švedska soldateska. Kakor za Napoleona Rusi, tako so ukrenili v tridesetletni vojski mestni očetje v Kelheimu moder svet: zapustili so mesto in vsi kot en mož pobegnili v bližnji Regensburg. Najhuje se je godilo na begu ondotnemu župniku Ferdinandu Mayerju, učenemu kronistu tridesetletne vojske. Ko je urejeval zbirko svojih dragocenih listin, Weißbuch imenovano, se je nekoliko zakasnil. Na begu ga dohite švedski konjeniki, ga pretepo, oropajo obleke ter slednjič nastavijo kot gonjača volov in krav, ki so jih pokradli po bližnjih vaseh. Šele po štirih mesecih je zopet mogel dihati zrak prostosti.

Rad bi si bil ogledal še nekatere stare spomenike in bogate freske v frančiškanski cerkvi, ki vsebujejo zgodovino Kelheima. Toda hitrost in mrzlična naglica, ki ju navadno imenujemo glavni znak našega časa, je lastna zlasti komunikacijskim sredstvom. Ko smo prekoračili široki most preko Donave, je že zapiral sprevodnik vrata železnih vozov.

Z Bogom, Kelheim! Ali se še kdaj opomoreš, osiveli starec, ali pa se sesedeš polagoma v kup razvalin, podobno razpadlim gradovom, ki zro osameli v vedno mlado lice modrooke Donave? „Čas vrti se neprestano, seka rane in zdravi.“

Bogumil Gorenjko.

Materina povest.

Stara je že ta povest,
vendar vedno nova;
pravili so mi jo mati
v lepih mladih dneh:

V boj je moral fantič mlad
daleč v kraje tuje,
da za vero, da za dom,
da za carja se vojskuje.

Mamica jokala je:
težko bilo ji, hudo je
v boj poslati v tuji kraj
drago dete svoje.

Pa obesila za vrat
srebrno mu je svetinjo,
da peljala Mati bi
sveta ga v tujino:

„To edini moj spomin
zate je, o dete;
to pozdrav je moj edin:
• Matere ne zabi svete!“

In na vojsko šel je sin —
toda glejte čudo:
koliko jih je s krvjo
napojilo tujo grudo!

Ali njega strel zadel
v sveto je svetinjo,
in vesel se vrnil je
k majki v domovino.

Bogumil Gorenjko.

Romanca.

Kmetsko rožo mu je dala
njiva za slovo,
on pa pesmico zapel je
njivi za slovo:

O, teh njivic ne pozabi,
kdor je čeznje romal kdaj,
kakor brat me polje vabi:
oj ne hodi v tuji kraj!

Ne bi šel, da pustil očka
bogat mi je dom in krov,
pa ni pustil polja, pluga,
ni zapustil mi volov!

Dal pa mi je moč jekleno,
neboječe dal srce,
trdno voljo kakor kremen,
delavne mi dal roke!

In ko v tujem si prislužim
mošnjo suhih zlatnikov
k sestram-njivam se povrnem
iz tujine spet domov!

Bogumil Gorenjko.

Molitev.

Da vedno bi bilo
srce moje Tvoja kapelica,
da vedno bi bilo
nebeških misli mi celica!

Da vedno bi lučka gorela
rdeča, ljubeča,
ki Ti bi v kapelici tej jo prižgala,
Devica devic!

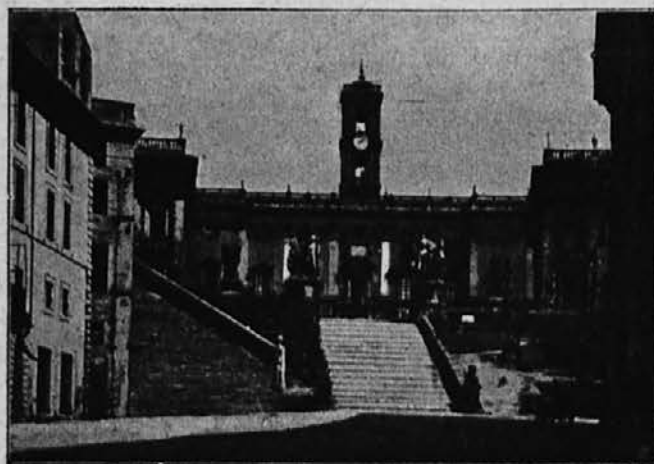

M. Štular:

Iz popotne torbe.

Slike iz Francoske.

Zapustili smo eno republiko in dospeli v drugo: iz švicarske v francosko, koje geslo so krilate besede: „liberté, égalité, fraternité — svoboda, enakost, bratstvo!“ Zgodovina in vsakdanja skušnja uči, da so to res le „krilate besede“ brez realne vrednosti. Ravno francoska vlada se presneto malo zmeni, da bi se dejansko ravnala po svojem geslu. — Pač, pardon! Takoj, ko je stopil sprevodnik v naš voz, sem opazil „enakost v obleki“. Francoski kondukterji namreč nimajo uniforme, ampak se nosijo enako kot drugi civilisti. Torej je že malo več enakosti, vsaj na zunaj, kaj ne?!

Kapitol.

Mož je pregledal vozne listke in odšel, kazal pa ni nobene posebno prijazne „fraternité“.

S poti od Ženeve do Lyona Vam ne vem ničesar posebnega povedati. Pač pa nekaj črt o Lyonu.

Lyon — stari rimski Lugdunum ima davno, davno prošlost in slavno zgodovino, bodisi iz rimske, bodisi iz

francoske dobe, bodisi tudi v cerkvenem oziru. Tu sta se vršila dva vesoljna cerkvena zbora, 13. in 14., namreč leta 1245. in 1. 1274.

Po velikosti tretje francosko mesto: Paris — Marsilja — Lyon. Tu se izliva Saona v Rodan, ki se vali skozi mesto silno globok, širok in mogočen. Nad vsem mestom kraljuje prelepa cerkev „Notre-Dame-de la Fourvière“ (Naša Ljuba Gospa na starem trgu). Predno izpregovorim o tem bajno lepem svetišču, se ozrimo na mesto pod seboj. Par ur na daljavo se širi pred nami po lepi ravnini ob bregovih Rodana in Saone. Ravne ulice, ob njih ponosne palače, vmes obširni trgi in zeleni parki. Po vsem pa šumenje in vrvenje, da se hoče človeku v glavi zmešati. — Tu gori, kamor nas je dvignila spenjača, je mir. Tu je stala že stara rimska trdnjava. Ta tla so namočena z mučeniško krvjo. Nekdaj rožljanje orožja in besni krik mučiteljev, zdaj mir. Še več: kjer so hoteli zatreti krščanstvo, tam se dviga ena najlepših cerkva. Ko je leta 1870. divjala francosko

nemška vojska in je Francozom trda predla, so se bali tudi Lyonci in obljubili, sezidati tu gori nad mestom prekrasno cerkev v čast Materi božji, ako jih Bog reši vojske. Želja se jim je izpolnila, meščani pa so tudi izpolnili svojo obljubo in zgradili svetišče, ki omami oko. Zunaj prelepi portali in štirje mogočni zvoniki, znotraj sam marmor, mozaik in dragocene slike. Oko bega po tej lepoti in ne ve, kje naj bi se ustavilo, kaj bolj občudovalo. Zidana je cerkev v moderno bizantinskem slogu. Kako čudno je na Francoskem! Na eni strani tako sovraštvo do vsega verskega in cerkvenega, na drugi pa zopet taka verska navdušenost in požrtvovalnost, da gradi svetišča, ki jim ni na svetu para. Svetel plamen poleg temnega in morečega dima!

Omenjamo samo še častitljivo gotsko stolnico svetega Janeza Krstnika. Silno je prostorna in visoka. Tajinstven mrak napolnuje te častitljive prostore, kakor bi hotel označiti, da sega postanek te veličastne stavbe daleč nazaj v megleno preteklost 13. stoletja ali kakor da hoče zase ohraniti zgodovino važnih dogodkov, ki so se tu notri vršili. Med temi že omenjena dva vesoljna cerkvena zbora. Na drugem lionskem zboru l. 1274. se je odlikoval med drugimi sv. Bonaventura, ki je ob tej priliki tudi v Lyonu umrl. Na tem koncilu se je doseglo zedinjenje razkolnih Grkov s katoliško cerkvijo, pa žal le za malo časa.

V hotelu, kjer smo večerjali, sem imel priliko opazovati temperament in obnašanje francoskih markerjev. Postreči tristo gostom ni mala reč. In vendar so nas ti ljudje v kratkem času zadovoljili. Delajo z naglostjo, ki človeka osupne in govore živo in hitro, kakor bi se iskre kresale. Z našo šolsko francoščino bi bore malo ujel od tega, kar ti ljudje s toliko živahnostjo skupaj spravijo. Okoren avstrijski romar pogosto ni razumel niti cene kake stvari in tu si lahko videl večkrat, kako si je nervozni marker tvojo denarnico v roke vzel in si sam plačal, kolikor ga je šlo, češ: kdo se bo pregovarjal z butcem!

Z lepimi vtisi smo se ločili od starodavnega Lyona in jo mahnili proti Paray-le-Monialu. Tisto leto je bila neznosna suša. In žalostno je bilo videti lepo obdelana francoska polja vsa izsušena in rjava kot puščava.

Paray-le-Moniale ja majhno, neznatno mestece v departementu Saône-et-Loire, podobno našim malim slovenskim mestecem, pa je velika božja pot Srca Jezusovega. Tu je govoril Zveličar priprosti in ponižni redovnici blaženi Marjeti Alacoque. Čudno, ni si izbral svetovnega Pariza, kjer bi bilo lahko več senzacije, ampak neznatni Paray-le-Moniale. Kar nehote so mi prišle na misel besede Apostola narodov: „Kar je slabo pred svetom, je izvolil Bog, da bi osramotil, kar je mogočnega.“ (I. Kor, 1, 27.) — Mali Paray-le-Moniale in ne dosti večji Lurd sta dva vira, ki širita ne le po Fran-

coskem, ampak po vsem svetu blag vpliv. Pariz pa je nekaj vulkan, iz katerega se dviga dim in mrak nad ves svet. Lepo pravi prelat Hettinger: „Pariz je nališpana vlačuga, ki podaja narodom čarobno čašo opojnosti in jim že stoletja in stoletja meša pamet s svojim zlobnim a očarujočim petjem, jim zastruplja srca in jih v besnem rajanju vodi do revolucije. To je Pariz — novi Babilon!“ (Aus Welt und Kirche.)

Cerkvica v Paray-le-Monialu je polna zastav in bander. Zdela se mi je kakor kak muzej, ki krasi udanostne izjave celega sveta svojemu Bogu. Videl sem med drugimi tudi eno s kitajskimi pismenkami. Vzhod in zahod, sever in jug se družijo tu v edinosti

in ljubezni. — Kako velika, močna in lepa je verska ideja, ki tako navdušuje srca celega sveta!

Na takih krajih vidi in sliši človek mnogo lepega in vzpodbudnega, ki mu blaži značaj.

Poleg vzvišenih stvari, sem pa imel tukaj tudi priliko, slišati „francosko latinščino“. Na mašnikov „Domi-nūs vobiscūm“ se je redno in logično odgovarjalo „Et cūm spiritū tūo“. Enako zvene še druge posebnosti v naglasu in izgovoru, ki so lastne francoskemu jeziku, pa se prav nič ne prilegajo latinskemu. Ravno vsled teh francoskih razvad se je težko,

Na krovu.

kaj latinsko pomeniti s francoskim duhovnikom.

Iz Paray-le-Moniala smo se morali vrniti v Lyon in odtod smo se potem vozili ob Rodanu proti jugu dalje in dalje, da smo prispeli do sredozemskega morja v mestu Cette, katerega pa nisem imel prilike natančneje opazovati. Kar sem videl, je bilo prav pomorsko umazano. Čudno, toliko vode, pa jo tako malo upoštevajo!

Od tu smo jo prav z veseljem odrinili po južnem Francoskem proti severozapadu. Kaka dežela! V divjem diru smo drveli noč in dan, pa po sami plodonosni ravnini. Tu tekmuje trta s pšenico, tobak s smokvijo in oljko. Nadkriljuje trta, ki zeleni in zori kakor daleč ti seže oko. Po tej lepi pokrajini se vijejo v senci platan, javorjev in kostanjev bele ceste v nedogledno daljavo. In po njih vozijo francoski kmetje na dvokolesnih vozovih z vpreženim „dol-

goušcem“, ki je pa tu že postaven in velik, svoje pridelke na trg v bližnja mesta. — Slovensko oko pa pri vsej tej lepoti nečesa pogreša. Nikjer ne vidiš ob poti ne križa, ne kapelice, ne lične vaške cerkvice. Nehote sem izustil: bogastvo brez Boga; zato pa nima blagoslova. Francoska vkljub svojemu bogastvu in napredku propada.

Pri Tuluzu smo krenili proti jugu. V daljavi so se pokazali snežni Pireneji. Tam pod njimi pa je cilj našega potovanja in naših želja. Nekaj ur vožnje od Lurda sem videl, kako so podirali ugrabljeno cerkev.

Čudno! Nekaj ur od tu se gode pojavi, ki jih ne more nobena veda pojasniti in jih mora nehote pripisovati nadnaravni moči, tu pa cerkev podirajo! Ali ni to grozna slepota? —

Čim dalje smo hiteli proti jugu, tem bolj nervozni smo postajali, tem bolj zvedavo se gnetli k oknom kupejev in napenjali oči proti goram. Minute so bile dolge kot ure. Končno vzdikne popotnik dobrih oči: „Glejte zvonik lurške bazilike!“ (Konec.)

Prof. Fr. Pengov:

Čebelce ob požaru.

Izza gora se je prikazalo majevo solnce, polno radosti, veselja in sveže mladosti. Vzbujało je celi svet, celo deželo posavsko k novemu pomladnemu dnevu. Jasnejša in jasnejša je postajala pokrajina, njeno zelenje se je lesketalo v smaragdnh, rubinskih in safirskih solzah veselja, ter se smehljala v razkošju, ki ga more izraziti le visoka pesem škrjančkova. Smejala se je slovenska domovina modremu nebu, — oj temu ljubemu nebescu! In obličje neba je žarelo in se lesketalo v vsej svoji krasoti kot rojena nedolžnost. Niti sledu po onih včerajsnih grozotah, ki jih je povzročil božji sel, ki je napolnil z grozo mlado vigred na zemlji.

Ta božji poslanik je posadil na kozolec soseda Mihelna rdečega petelina. Nocojšno noč je pogorel kozolec, pa tudi svisli in pod in lesene strehe na zidanem hlevu ni več; deloma z opeko, deloma s slamo krita streha končava svoje bitje na tlečem slamnatem pepelu v poslednjih iskricah. —

Pred skednjem je stal сосед, stari Mihel, roki prekržani in je gledal, kako obletavajo zadnji kolobarji belega dima v jutranjem hladu okostje njegovega gospodarskega poslopja. Na čelu je imel prasko, vsled prestanega boja z ognjem.

Pred skednjem pod staro hruško-dóbro je dogoreval mal ulnjak. Včeraš je bil pokrit s slamnato streho in posamezni panjevi dobro opaženi s senom, kakor jih je bil skrbni gospodar zavaroval

pred zimo in morebitnimi spomladanskimi mrazovi. Slama se je vnela, ko je poletelo nekoliko gorečih slamnatih šopov na poskusni polet po zraku naravnost proti ulnjaku. Svetel plamen je buknil iz strehe in v trenutku so pokali raznobarvni panjevi s čednimi, deloma čudnimi slikarijami na vratni deski.

„Zzz — — zummm!“ so zabučale prestrašene čebelice in dre-vile ven iz panja kot hudournik z gore. Bile so pridne čebelice, z belimi kolobarci na zadkih. V panjevih je bilo strahotno vroče. Umetne stavbe iz voska so se zvijale, med in vosek se je cedil v vrelih po stenah in kapljal skozi žrelca ven v travo. —

Pogorele so zadnje stene, pregoreli stropovi in plamen, ki je dosegel še ostalo satovje kot sveče, je zaplapolal v višavo. V njegovem svitu pa so letale čebelice, omotene po dimu in vročini ter prestrašeno bučeč padale v plamen, da poginejo z rodnim krovom vred. —

Le malo jih je dočakalo jutra. One pa, ki so ga dočakale, žalostnega jutra, so se ali plazile z osmojenimi krilci in nožicami po travi ali pa trepetale v zadnjih vzdihih na sajastih kamenitih podstavkih, na katerih je še včeraj počivala njihova očetnjava. Zvijale so se v klopčiče in umirale tiho in brez glasu — kakor umira vojak na nasipih izgubljene trdnjave in kakor je umiral ruski admiral na potapljačem se velebrodu Petropavlovsk. Vzhajajoče solnce je našlo od celega ulnjaka samo kadečo se podrtijo, razmetano po osmojeni travi...

„Kje je kraljica-ica-ica?“

Dolomitni podstavek ob nekdanjih vratih je obletavalo kakih dvanajst delavk — poslednji ostanek pridne in cvetoče naselbine.

„Kje je matica?“ so bučale, ko so se srečavale. Iskale so svojo mater, kajti samo ona jih je mogla utolažiti, jim svetovati in jim dati navodilo za novo delovanje. Kaj torej? Matico morajo najti, šele potem se morejo odločiti za nadaljnje korake. Njih zvestoba do kraljice je bila tako trdna, da je mogla raztrgati le smrt te vezi, ki so bile trdne kot prisega. Kraljico so morale najti, četudi mrtvo.

In našle so jo. Na gredici, kjer je razvila prva lilija svoj veliki, beli, brezmadežni cvet, je ležala matica. Bila je še mlada, nežna kraljica, z nežnimi dlačicami po telescu. Toda zaletela se je sem oslABLJENA, ožgana in z zadnjo močjo se je še dvignila do krasnega keliha belega limbarja.

„Juhuhu! — zi-zi!“ je zaorila vesela ena izmed delavk in v trenutku je sedelo vseh dvanajst na lilijinem cvetu. Radostno so zatrepetale s krilci opazivši matico, se zbrale okoli nje, jo lizale in božale. Pa le prekmalu se je spremenil izraz njihove radosti v žalosten, zategel: „Uuu!“ — Matica-kraljica je umirala...

Ozrla se je po žalostnem ostanku svojega ljudstva in slabotno zabrenčala: „Uboge sirote, poiščite si novega doma in nove kraljice. Tje-le na desno imate najbližje do župnega vrta in tam bo za vas tudi najboljše. Gosp. župnik so velik prijatelj čebel, to kaže v prvi vrsti njihovo umno ravnanje z liliputskimi našimi narodiči pa tudi tehtne njihove razprave v „Slov. Čebelarju“. Kot Slovenke poznate slovansko gostoljubnost in gotovo vas sprejmo vaše tovarišice z radostjo. Toda ne pozabite nikdar, da ste hčerke ene in iste matere in stojte si v sili edine druga drugi ob strani! Zlasti skrbno pazite na najmlajše sestrice, Rožico in Lobelijo. Revici nista še dolgo na svetu in mučno bo za nju spoznavati tujščino v tako nežni dobi. Pomagajte jima in branite ju s svojimi krili in svojo ljubeznijo!“

Dve čebelici sta stopili iz kroga in lizali nežno svojo kraljico. Barva njunih telesec je bila precej bolj svetla nego ona ostalih čebel in bili sta pokriti z mehkimi, nežnimi dlačicami.

Kraljica-matica je dogovorila in — doživela. Zvila se je v klopčič, pritisnila nožice na trebušek, sklenila glavico in dihala slabeje in slabeje. Z žalostnim budanjem je zletela dvanajstotica delavk s cveta in krožila nad gredicami. „Hu-u-u-u!“ so pele žalostno nagrobnico.

Na to pa so zletele v enem krdelu proti župnemu vrtu.

Matica-kraljica je dodihala. Beli limbarjev cvet pa se je zapiral nadnjo, kakor se zapira mramornati grob nad kraljevim mrličem. In cvet se je žalostno sklonil.

Majnikov veterc ga je bil razvil iz nežnih ovojev in ravno isti veterc je zazibal dobro matico v večno, nerazrušno spanje...

Andrej Uršič:

Navod za šahovo igro.

(Dalje.)

Kako dobi skakavec s pešcem proti letavcu, kažeta nam Kling in Horwitz v sledeči nalogi: Beli: Ke6 Se5 pf6; Črni: Kg8 Lb2. Beli potegne in dobi tako: 1. Ke6 — e7! Kg8 — h7; 2. f6 — f7 Lb2 — a3 +; 3. Ke7 — e8 Kh7 — g7; 4. Se5 — c4 La3 — f8 (A); 5. Sc4 — e3! Lf8 — c5; 6. Se3 — d5 Lc5 — f8; 7. Sd5 — e7 in dobi. (A) 4... La3 — b4; 5. Sc4 — e3 Zb4 — c5; 6. Se3 — f5 + in dobi; ako pa igra črni 4... La3 — c5 sledi; 5. Sc4 — b6 Lc5 — d6; 6. Sb6 — d5 itd. Igra li črni 1... Lb2 — a3 + sledi; 2. Ke7 — e8 La3 — f8; 3. f6 — f7 + Kg8 — g7; 4. Se5 — g6 Lf8 — d6; 5. Sg6 — e7 itd. kakor prej. — Skakavec s pešcem proti skakavcu dobi le redkokdaj — najprej pa s pešcem skakavca (pešec na črti b ali g). Kakor kaže zopet zgled Klinga in Horwitza. Beli: Kc7 Sc5 pb5. Črni: Ka8 Sa5, Beli dobi z 1. b5 — b6 Sa5 — b7; 2. Sc5 — d7 Sb7 — c5; 3. Sd7 — f6 Sc5 — e6 +; 4. Kc7 — c8 Sc6 — c5; 5. Sf6 — d5 Sc5 — a6; 6. Sd5 — c7 + Sd5 × c7; 7. b6 — b7 + in dobi! Ako igra črni na 3... Sc5 — b7 sledi 4. Sf6 — d5 Sb7 — c5; 5. Kc7 — c8 in dobi. Beli mora vedno paziti, da ne napravi pat!

Ako imate obe stranki več pešcev z malo figuro: skakavcem ali letavcem, je pač odvisno od posameznih nastavov po vsaki potezi (ako se ne ponavljajo!!), katera figura ima premoč proti drugi. Letavec namreč lahko odreže skakaču več polj in krije obenem svojega oziroma svoje pešce. Za zgled primeri sledeči nastav Brown-a. Beli: Kd2 Ld7 g5 — Črni: Kb1 Sf2 g8. Beli dobi z 1. Ld7 — f5 + Kb1 — b2; 2. Kd2 — e2 Sf2 — h1; na vsako drugo potezo je eden ali drugi skakavec zgubljen, ker odrežeta oba letavca s kraljem izhod; beli igra 3. Ke2 — f3 Kb2 — c3 prisiljeno iz ravno navedenega razloga. 4. Lf5 — h7 in dobi partijo, ker zapadeta oba skakavca črnemu grobu. — Skakavca oba, ako sta sama, nikakor ne moreta dobiti partije, ako nasprotnik pravilno igra. Kakor hitro ima pa nasprotna stranka še pešca, se to lahko zgodi. Glej diagram XI in XII. Diagram XI ima sledečo rešitev: 1. Sd4 — e2 Kh8 — g8; 2. Ke6 — e7 Kg8 — h8; 3. Ke7 — f8 Kh8 — h7; 4. Kf8 — f7 Kh7 — h8; 5. Se2 — f4 e3 — e2; 6. Sf4 — g6 + Kh8 — h7; 7. Sg6 — f8 + Kh7 — h8; 8. Sf5 — h4 e2 — e1 D! 9. Sh4 — g6 mat! Diagram XII pa sledečo: 1. Kc4 — d3 Kb2 — c1 (a1); 2. Sc3 — a4 Kc1 — e1; 3. Kd3 — d2 Kb1 — a1; 4. Kd2 — c1 Ka1 × a2; 5. Kc1 — c2 Ka2 — a1; 6. Sa4 — c5 Ka1 — a2; 7. Sc5 — d3 Ka2 — a1; 8. Sd3 — c1 a3 — a2; 9. Sc1 — b3 in mat!

Diagram XI (Bledow).

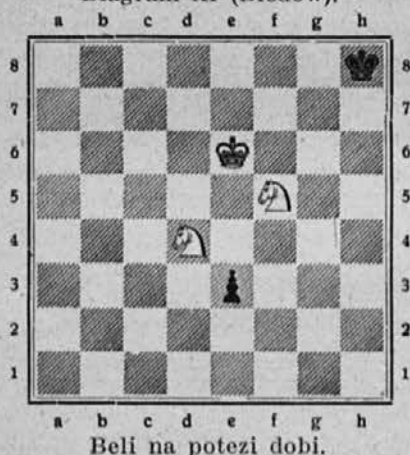
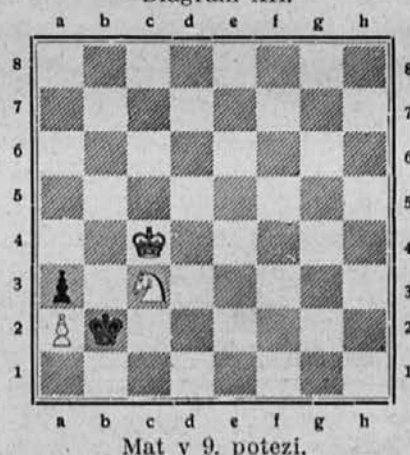

Diagram XII.

Bogumil Gorenjko.

Kmetova molitev.

Tamkaj na gričku pri cerkvi
zvon je zapel,
čul ga je kmetič in kučmo
z glave je snel:

„O ti Devica presveta
s Trške gore,
varuj nam vinske gorice,
varuj polje!

Vince iz trtja za kri bo
Jezusovo,
zlata pšenica za božje
sveto Telo.

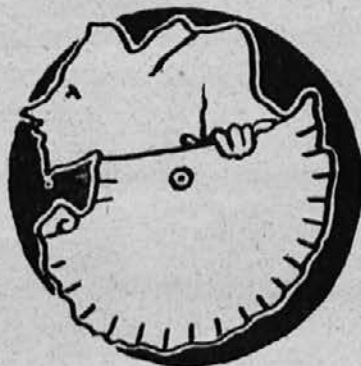
In da bo duša nam vredna
božjih dari,
prosi, da Sin nas tvoj mili
blagoslovi!“

Drobiž.

Uganka za zemljepisce.

1. V katerem podnebnem pasu živi ta polž-človek?
2. Kako se imenuje?

(Rešitev uganke in imena rešilcev v prihodnji številki.)

Rešitev uganke iz 10. št. „Mentorja“:

Ta dva rudarja sta doma na Šleskem. Hudomušni škratelj je ušel iz šleskih rudnikov.

Uganko so prav rešili: Rudolfovo: Anton Jakša. — Št. Vid: Jakob Potočnik VI., drugošolci: Bergant, Breznik, Briški, Hvastija Iv., Hvastija Fr., Ilovar, Jerina, Kožman, Lah, Lavrič, Lesar, Meze, Prijatelj, Virant ter Tomc I., Zorec III.

Anton Aškerc. Meseca junija je umrl v Ljubljani Anton Aškerc, največji epični pesnik slovenski. Po poklicu je bil duhovnik, pozneje pa je zamenil kolar s službo arhivarja pri ljubljanskem mestnem magistratu. Sličen preobrat je doživela tudi njegova pesniška osebnost. Dokler je bil Aškerc v svetišču Gospodovem, je bil res pravi vates divinus, ki je ustvarjal dela, kakoršnih naša epična poezija še ni poznala. Ko pa se je svojemu poklicu izneveril, je zgrešila tudi njegova muza svetišče poezije ter se ponižala na nivo doktrinarstva in zašla nazadnje daleč proč od umetniške poti, ki nima za naše slovstvo nobenega pomena. Nesmrten bo živel Aškerc v delih svoje prve dobe, ko nam je ustvarjal bisere, iz katerih si je spletel diadem »Balad in Romance« ter zbirko »Lirskih

in epskih poezij« — dela, ki se bodo prištevala v slov. pesništvu med klasična. Pozneje je spisal še cele zbornike poezij in epopej, toda vsa ta dela so le še magni nominis umbra. Aškerc je bil pesnik širokega obzorja; slovensko epiko je uvedel na svetovno torišče. Tako izobražen in tako mnogostranski še ni bil noben slovenski pesnik.

† **Dr. Karol Štrekelj.** Dne 7. julija je umrl v Gradcu dr. Karol Štrekelj, profesor slovanskega jezikoslovja na ondodnem vseučilišču. Z njim smo izgubili velikega učenjaka, ki ga bo slovansko jezikoslovje zelo pogrešalo. Bil je etimolog, ki mu ga v preiskovanju naših in tujih izposojenk ni bilo para med Slovani. Zasledil je nebroj novih izposojenk v slovanskih jezikih in narobe tudi slovanskih besed v romanskih narečjih ter nemškem in madžarskem jeziku. Poleg tega je marljivo proučeval tudi indoevropsko primerjalno jezikoslovje in našel tu mnogo etimologij. Mnogo se je bavil tudi s historično slovensko slovnico. V rokopisu je ostavil nedovršeno zgodovinsko slovnico, ki je pisana z nedosežno temeljitostjo. Rajni je bil nad vse blag značaj, veren katolik in mož železne pridnosti. Daljši življenjepis bomo priobčili pozneje.

Jezero iz sode. V vzhodni Afriki imajo Angleži provincijo imenovano Vzh. Afrika, dalje proti notranjščini pa provincijo Ugando. Do te pelje železnica, ki se konča v Port Florence ob jezeru Viktorija. V petnajstih mesecih bodo pa napravili stransko progo, dolgo 190 km, ki bo spojila glavni tir z jezerom Magadi. 750 ha meri to jezero; površina je večji del leta takorekoč suha, obstoji iz surove sode. Ta skorja pa postaja vedno debelejša po vidnih in nevidnih dotokih, ki imajo v sebi mnogo odstotkov te tvarine. Vidi se, kot bi bilo jezero neizčrpljivo; kakor hitro namreč odstranijo košček skorje, se takoj napravi nova. Domačini so ji jemali leta in leta sodo na enem in istem kraju, a se nič ne pozna. A ne samo velikanska zaloga je tu, soda ima

tudi najboljše kakovosti. To je edini dosedaj znani slučaj večjega obsega, kjer je čista, brez primesi. Strokovnjaki trdijo, da bo zlasti velikega pomena za izdelovanje mila, več ga bo, čistejše in bolj poceni. Isto smemo reči o izdelovanju stekla in papirja, o tekstilni industriji, industrija mineralnih vod bo napredovala itd. Vso sodo cenijo na dvesto milijonov ton, med temi zgornje plasti 40 milijonov ton (tona = 1000 kg). Napravila se je družba, dobila od vlade dovoljenje izkoriščanja za 99 let in name-rava izkopati vsako leto 160.000 ton. Recimo, da bi bilo sode samo 160 milijonov in ne dvesto, je tu zaloga za tisoč let; vedno pa pritekajo seveda še novi viri. Delo se bo pričelo takoj, ko bo dozidana stranska proga. Težkoč pri gradnji železnice ni dosti, največ sitnosti delajo levi.

Dr. V. Š.

Zgodovinske anekdote. (Zbira profesor dr. V. Sarabon.)

Friderik II. in služabnik. Friderik zvoní, nihče ne pride. Odpre vrata in gre v predsobo gledat, kje je služabnik; vidi ga spati v naslonjaču. Že ga hoče zbuditi, tu zapazi konec pisma, ki mu gleda iz žepa. Vzame in prečita; mati se zahvaljuje sinu, ker ji pošilja del svoje plače ter pravi, da mu bo Bog vse povrnil. Kralj vzame denarnico s cekini ter jo s pismom vred dene služabniku v žep. Gre nazaj v sobo in močno pozvoni. Služabnik pride; Friderik ga vpraša: »Ali si dobro spal?« Skuša se izgovarjati ter v zadregi vtakne roko v žep; čuti denarnico, potegne jo iz žepa, zadrega je vedno večja, ves je prestrašen, bled in ne more izpregovoriti besedice. »Kaj pa ti je?« ga vpraša kralj. »Veličanstvo, pogubiti me hočejo,« pravi služabnik ter pade pred kralja na kolena, »ne vem, kaj naj pomeni ta denar.« »Dragi moj, Bog nam pošlje večkrat kaj dobrega, ko spimo; pošlji denar materi in ji povej, da bom skrbel zate in zanjo.«

Častihlepje. Brat znanega angleškega diplomata Macartneya (1737—1806) je služil v armadi in se zelo odlikoval. Ponosen je pa bil, da ni bil nikdar prosil kralja za kako uslugo in da je bil odklonil vse časti. Rekel je, da mu je najljubše, če živi kot zasebnik, zapustivši

armado. Kralj je slišal o teh izjavah in se je hotel prepričati, če je res vse tako odkritosrčno. Poklical ga je naskrivaj k sebi in ga vprašal, če zna špansko. »Ne, veličanstvo, a če hočete, se bom kmalu naučil.« »Dobro«, pravi kralj. Lord je seveda mislil, da ga bo poslal kralj po kakem važnem opravku na Špansko, in se je učil, kar se je dalo, dan in noč. Čez tri mesece pride na dvor in pove kralju, da je v španščini dobro podkovan. »Me zelo veseli«, pravi kralj, »boste vsaj lahko čitali Don Quijota (izg. Don Kihota) v originalu, saj so tako vse prestave za nič.«

Opat je šel spat. Kanonik Santenil — zložil je krasne cerkvene pesmi — je ostal nekega dne čez uro izven samostana. Ko pride domov, so vrata zaprta. Trka, vratar ne sliši. Trka naprej, vratar se oglasi in pravi: Zelo rad bi odprl, a opat je šel že spat in je po svoji navadi vzel ključke seboj. Jako žal mi je, da Vam ne morem pomagati! — Santenil ne pomišlja dolgo in stisne spodaj pri vratih trdovratnemu vratarju zlat novc v roko. Vrata se odpro, kanonik vstopi, vratar ljubkuje s pogledi lepi denar. Pri vstopu pa pade Santenilu denarnica na tla in kanonik prosi vratarja, naj mu poišče. Vratar išče, a kanonik je že pobral, vratar išče naprej, se oddalji od vrat, kanonik jih hitro zapre in lakomnež je vzunaj. »Odprite!« — »Ne slišim.« — »Odprite.« — »Ne morem, nimam ključev; opat jih je kakor navadno vzel seboj, ko je šel spat.« — Nič ni pomagalo, zlat je moral romati pod vrati nazaj v Santenilovo roko. Ta nauk naj Ti bo za prihodnost, ne laži se zaradi ničevega zlatega novca.

Zlata tobačnica. Neki francoski polkovnik povabi častnike na kosilo; kaže jim lepo zlato tobačnico. Ko hoče po kosilu nosljati, je ni več v žepu, izginila je. Pravi častnikom: »Prosim Vas, gospodje, pogledjte, če je ni morebiti kdo slučajno vtaknil v žep.« — Vsi ustanejo, obrnejo žepe, tobačnice ni; samo mlad častnik se ne gane, reče samo: »Gospod polkovnik, dam Vam častno besedo, da nisem tobačnice vzel.« — Vse je osupnjeno, gostje mahejo z glavo; odidejo, vsi ga imajo za tatu.

Drugo jutro pokliče polkovnik mladeniča k sebi in mu reče: »Tobačnico sem dobil, padla mi je bila za podlogo pri

obleki. Zakaj pa niste hoteli obrniti žepov? — „Nikomur ne bi sicer tega pravil, a Vam bom priznal, gospod polkovnik: Nikdar ne jem pri kosilu nič toplega, vse pošiljam starišem, ki so zelo revni. Ko ste me včeraj povabili, sem imel kosilo, namenjeno starišem, že v žepu, meso in črn kruh, in nisem hotel, da bi bil kdo vedel zato.“ — „Od danes dalje Vam bo pogrnjeno pri moji mizi,“ pravi polkovnik. Pri obedu podari zlato tobačnico v znak svojega spoštovanja mlademu častniku vpricho drugih.

Jeza. Slavni pisatelj Fénelon, nadškof cambraiški, (1651—1715), je vzgajal vojvodo burgonjskega, vnuka Ludovika XIV. Deček je bil zelo hude in nagle jeze, vsaka malenkost ga je vznemirila. Fénelon poskuša z opomini in lepimi besedami, a nič ne pomaga, izbruhi jeze se ponavljajo vsak dan. Domisli si nekaj drugega, hoče princu pokazati, kako grd je človek v razjarjenosti. Gresta mimo mizarja, ki je dobil navodilo od Fénelona, kaj naj napravi. Deček ogleduje njegovo

opravo, mizar ga neprijazno sprejme in mu prav odločno reče naj gre svojo pot, ker ga moti pri delu. Princ se jezi, ni navajen tega. Tedaj pa zaupije mizar: „Poberi se od tod, če ne Ti polomim roke in noge, je že taka moja navada.“ — Prestrašen beži deček k učitelju in mu pravi, da ni gršega človeka kot je ta mizar. „Dober delavec je, samo razjezi se včasih.“ — „Hudoben je, odslovili ga bomo.“ — „Mislim, da bolj zasluži usmiljenje nego kazni. Praviš, da je hudoben, ker Ti je grozil, ko si ga motil pri delu; kaj boš

pa rekel o princu, ki tepe svoje služabnike tedaj, ko mu strežejo?“

Surovost. Fouquet, nadzornik francoskih financ, je padel pri Ludoviku XIV. v nemilost. Trpeli so pri tem tudi njegovi prijatelji in eden med njimi, Pélisson (1625—1693), je romal v bastillo (izg. bastijo). Da bi bila kazen tem občutnejša, so mu vzeli knjige, črnilo in popir; nobene zabave ni imel. Pač so mu dali za soujetnika otožnega Baska, ki je igral včasih na godalo, in to je porabil Pélisson proti

dolgočasju. Čez odprtino, ki je dajala celici dan, je bil spredel pajek svojo mrežo; Pélisson je lovil muhe in jih deval na rob mreže, a vselej tedaj je moral Bask gosti. Pajek se je tako navadil, da je prišel na vsako tako znamenje na prosto in šel za muho, tudi če se je Pélisson oddaljil z njo do konca ječe; celo na kolena je prišel ponjo. — Nekega dne obišče Pélissona guverner bastille, škodoželjen človek. Hudobno se nasmeje pri vstopu in vpraša nesrečnega — Pélison je bil v ječi štiri

† Dr. Karol Strekelj.

leta in pol — kako mu gre. „Izvrstno, pogledjte, kakšno izvrstno zabavo imam.“ — Na znamenje pride pajek iz svojega kota in se vsede ujetniku na roko. Že to nedolžno veselje je bilo guvernerju preveč, zagrabi pajka, ga vrže na tla in ga pohodi. „Raje bi bil videl, če bi mi bili strli roko“, zakriči Pélisson. Obvestili so Ludovika, sklepal je po tej brezsrčni šali na popolno brezsrčnost in surovost guvernerja ter ga takoj odslovil.

Salmasius, znamenit filolog, je znal skoro vse jezike — imenovali so ga: živa

biblioteka. — Nekoč ga povabi švedska kraljica Kristina (1632 - 54, † 1689), hči Gustava Adolfa, na obed. Učenjak pride, a ker je kratkoviden, zgreši stol in se vsede na tla. Dvorniki s težavo zadržujejo smeh in tudi sicer resna kraljica se nasmehne ter mu reče: V vseh jezikih morete imenovati stol, nanj sesti pa vendarle ne znate.

Obed pri Ludoviku XIV. Molière (1622—1673), prvi francoski pisatelj veseloiger, je bil v visoki kraljevi službi. Sicer ga je kralj zelo spoštoval in mu večkrat izkazal svojo naklonjenost, a pri drugih služabnikih ni bil v čislh, zaničevali so ga, kar so mogli. Nekoč je hotel kralju pripraviti postelj, a tovarišev njegovih ni bilo blizu; tudi od mize so ostali, kadar je prišel obedovat, kratko rečeno, bojkotirali so ga. Kralj zve o tem, hoče dati prevzetnim ljudem lekcijo, pokliče Molière in mu reče: „Kakor vidim, zelo hujšate, slabo Vam postrežejo, bova pa kar skupaj jedla.“ Da si prinese več jedi, vzame piščanca, ga razreže, da kos pesniku, drugega pa obdrži sam, obed se prične. Tedaj ukaže, naj vstopijo vsi ugledni dvorniki, kakor je bilo to takrat v navadi. Reče jim: „Vidite me pri hvaležnem poslu, povabil sem na obed Molière, služabnikom je igralec prenizek.“ (Pesniki so nastopali tedaj običajno tudi kot igralci, prim. Shakespeare.) Odslej ni bilo Molièru več treba hoditi na hrano k služabnikom, toliko vabil je dobil od vseh strani.

Neumnež se norčuje iz duhovitega moža, ki pa ima dolga ušesa. „Res je,“ pravi ta, „prevelika ušesa imam za človeka, a pridil mi bodete, da imate Vi premajhna za osla.“

„Ali nimate več zvonca, ki Vas je obvestil o sobnih tatovih?“ „Pomisli, preteklo noč so nam ga ukradli!“

„Koliko si star?“ „Petnajst let!“ „Kako to, saj ni mogoče.“ „Res je, lansko leto so mi rekli, da sem star sedem let, letos pa pravijo, da osem, torej petnajst.“

„Koliko časa so se kuhala jajca?“ — „Deset minut.“ — „Kaj vendar delaš? Saj

sem Ti rekel, da se kuha jajce tri minute.“ — „Gotovo, a dali ste mi tri jajca, vsako tri minute, je devet minut.“

Debel gospod hoče potovati in pošlje služabnika po dva vozna listka. „Bom vsaj lahko dihal“, si misli. Služabnik pride in prinese listka: enega za prostor v pošti, drugega za prostor poleg kočijaža.

Zgodila se je velika železniška nesreča, uradnik sestavi poročilo in pravi: „Gospod I. je zadobil teške poškodbe na glavi, vendar pa upam, da amputacija ne bo potrebna.“

Hotel na deželi anoncira v svrhu reklame: „Tu se govorijo vsi jeziki.“ Tujec pride tja in se obrne na gostilničarja v različnih jezikih, a ne dobi nobenega odgovora. Naposled ga vpraša v domači govorici: „Kdo pa vendar govori pri Vas toliko jezikov?“ „Popotniki!“

Berlinčan vidi prvič reko Ren in pravi: „Se dosti čedna reka za provincijo.“ (Spreva se z Renom niti primerjati ne da in vendar to omalovaževanje!)

Skopuh piše pismo in pristavi na koncu brez pomisleka: „Hotel sem pismo frankirati, a mi je prišlo šele na misel, ko sem je bil odnesel na pošto.“

„Kaj moramo napraviti, da imamo dosti denarja pred seboj?“ — „Na stran ga moramo dejati.“

Da nam človek ne more uteči, mu denemo železje na noge; pri konju pa zato, da more teči.

Geografske drobtine. (Zbira prof. dr. V. Šarabon).

V Angleški Indiji (Prednji in Zadnji) je narastlo prebivalstvo 1901 do 1911 od 294 milijonov na 315 milijonov. Bramanske vere jih je 218 milijonov, mohamedancev 67, budistov v Birmi 10, sekte Sickhs nad 3 milijone itd. Število kristjanov se je v desetih letih pomnožilo od 2.923.000 na 3.876.000.

Največja tri pristanišča na evropskem kontinentu so Hamburg, Ant-

werpen in Rotterdam. Če hočemo izvedeti, koliko prometa je v kakšnem pristanišču, seštejemo ladje glede na tone (tona pri morskih ladjah je večinoma prostor 283 m³, ne pa 1000 kg). Tako so imele vse ladje v Hamburškem pristanišču leta 1910 12,657.000 ton, v Antwerpenu 12,654.000, v Rotterdamu 10,660.000. Od leta 1908 do 1910 se je število ton pomnožilo v Hamburgu za 3·8 odstotka, Antwerpenu za 5 odstotkov, Rotterdamu pa 10·4 odstotka. Sploh je zadnje mesto zelo napredovalo, 1890 štejemo 3 milijone ton, 1895 že 4·2, 1900 6·3, 1905 8·3, sedaj pa skoro 11. Omeniti pa moramo, da je pri belgijskem in holandskem mestu všteti vse polno ladij, ki pridejo v pristanišče samo mimogrede, pri Hamburgu je pa takih le malo. Zato Rotterdam ni samo dokaz za povzdigo holandske trgovine, temveč tudi nemške.

Črnega premoga 1910 so dobili 1.160.271.000 ton (t=1000 kg). V odstotkih pride na Zedinjene Države 39·21 vsega premoga, na Angleško 23·15, na Nemško 19·16, torej samo na tri države 81·52 odstotka, več kot tri petine. Avstrija je soudeležena s 15,174.000 tonami, v odstotkih 131.

Kenguru. Ko se je mudil Cook leta 1770. v zalivu Moreton ob avstralski obali, so pristali mornarji na suho; hoteli so dobiti vode. Domačini so bili prihiteli tudi k obali, imeli so seboj ubito neko žival, Angležem do tedaj popolnoma neznano. »Kaj je to?«, vprašajo mornarji. »Kenguru,« odgovarjajo domači. Mornarji vzamejo žival na ladjo, kožo vzamejo seboj na Angleško in Cook pravi, da je živali ime kenguru. Če pa predstavimo, dobimo odgovor: »Ne razumem.« Tako namreč so bili odgovarjali Avstralcii na nerazumljiva jim angleška vprašanja.

Tujci. Na Španskem sta med 1000 ljudmi dva tujca, v Italiji jih je devet, na Ogrskem 10, Holandskem 11. Nemškem 14, Avstriji 20, Belgiji 28, na Francoskem 32, v Švici pa 1161.

Promet v Londonu. Na enem samem križišču cest so našli v Londonu v eni uri 1280 voz različne vrste, med njimi samo 53 takih s konjsko vprego. Zgodilo se je, da je prišlo mimo opa-

zovalca 162 motorjev v nepretrgani vrsti, ne da bi se bil pokazal en sam konj.

Kje potujejo ljudje največ? Na sto prebivalcev pride v Italiji na leto 166 potnikov, na Ogrskem 220, v Avstriji 350, na Holandskem nad 700, na Francoskem 800, v Nemčiji skoro tisoč, v Švici nad 1200, v Belgiji 1400, na Angleškem in Irskem 2300, na Ruskem pa šele na tristo prebivalcev en potnik!

Kolosa iz Roda ostanke iz kovine — uničil ga je bil potres — je prodal kalif Muavija svojemu dvornemu židu. Toliko je bilo teh ostankov, da so potrebovali za prenašanje po notranji Aziji 900 velblodov.

Umetni gumi. Napravljali ga bodo iz svežih morskih rib s 15% primesi naravnega gumija. Šestkrat cenejši bo nego je sedaj; ima pa tudi druge odlične kakovosti, ker bodo kot stranske produkte proizvajali iz rib beljakovino in gvano itd. Vsaj pravijo tako. Na Holandskem so zgradili že tovarno za izdelovanje te vrste gumija.

Pozdravi raznih narodov. Rimljani so dejali: ave in vale, Grki chaire, sedaj pravijo: chäre, tudi: kalin patrida (srečno domovino = srečno pot, namreč želim), sicer pa kalimero = dober dan in kaloso rines = dobrodošel. Mohamedanski pozdrav je salem aleikum, arabski špecično pa: buid el bela alik = bodi naj ti tuje vsako zlo. Brazilci pravi: Até logo = da se vidimo, na Havajskih otokih nas pozdravijo z besedami: alha oë = ljubim te. Maori na Novi Zelandiji drgnejo nos ob nos ter zatrjujejo: tenak-oë = tukaj si. Zulukafri so zelo moški, nimajo prijazne besede v pozdrav, rečejo samo: saku bona = vidimo te. Bečuanec je bolj prijazen, ker nas pozdravi z izrazom tumella = bodi moj prijatelj. Narod Vahehe ima malo živine, zato je le-tà zelo v čisljih in uglednejši tujci slišijo v pozdrav prijazne besede: Aze zenga = bodi pozdravljeno, o govedo!

Draginja. Vedno jo imamo na jeziku; vendar je marsikaj danes tudi brezprimerno ceneje nego preje. Pred 70 leti n. pr. so porabili za 100 kg cukra 20.000 kg cukrove pese, sedaj 6000 kg; v neki ameriški tovarni so prodajali v

desetletju 1860—70 sto parov ženskih čevljev za 109 dolarjev, leta 1895. pa za 20 dolarjev, cena za sto parov moških čevljev je pa padla od 458 dolarjev na 59. Da so napravili tisoč opek, so porabili v prejšnjih časih 10 stotov premoga, sedaj dva do dvainpol. Kilogram aluminija so plačali leta 1856. po 3000 frankov, leta 1911. so dali zanj $1\frac{1}{4}$ franka. Za nekaj manj nego pol kilograma bombaževe tkanine št. 40 je bilo treba odšteti leta 1779. na Angleškem 10 šilingov = 12 kron, danes pa eno krono.

Srednjeevropci imajo približno 1375 g težke možgane, črnci samo 1280 gramov. Večje važnosti nego teža je površina.

Imperator, največja nemška ladja, je dolga 268 metrov, široka 30 m, globoka (od spodaj do gornjega krova) 19.2 m, višina do vrha jambora znaša 75 m; prostora ima za 50.000 reg. ton (register-tona = 2.83 m^3). Posadka šteje 1600 mož, prostora je pa za 5000 potnikov, z drugimi besedami: en Imperator odpelje vse Idrijčane, šest do sedem Imperatorjev pa vse Ljubljance.

Avstrijska vseučilišča so imela 1911/12 okoli 30.000 slušateljev, in sicer: dunajsko 10.097, lvoško 5177, praško češko 4111, nemško 1965, krakovsko 3404, graško 2129, inomoško 1327 in črnoviško 1229.

Vodne sile v Kanadi cenijo na 25.700.000 konjskih sil; od teh je dosedaj izkoriščenih samo 486.000.

Pritlikavci. Pesnik in gramatik Filotas je bil tako majhen in slaboten, da je moral imeti svinec pritrjen na čevlje, da ga ni odnesel veter, drugi pravijo, da je imel svinčene nogavice. Jeffery Hudson je meril tri čevlje in devet palcev; ko so napravili pri angleškem kralju Karolu II. nekoč pojedino, se je v splošno začudenje odprla velika torta na mizi in Jeffery Hudson je ponosno prikoral iz nje.

V državi Minas Geraes v Braziliji so dobili velikanski akvamarin, ki ga prištevajo smaragdom; ima obliko nepravilne šesterostranske prizme, dolg

je 48.5 cm (torej pol metra!), premer mu je 45 cm, tehta 110.5 kg. V podolžni smeri je prozoren.

Dardanele. Tok v tej ozki cesti napravi na uro poldrugo miljo (milja = 1852 m), pri močnem vetru pa do pet milj. Dolga je cesta 61 km, široka 1.3 do 7 km, navadno nekaj čez 3 km. Najožji del je dolg 7 km, meri v širjavo začetkoma (pri Čanak Kalesi) 1.3 km, na koncu pri Nagara pa 1.6 km. Globina ožine znaša 45 do 100 metrov.

Vojna z Buri je trajala 18 mesecev in je požrla pet milijard kron, štrajk angleških premogarjev je trajal pet tednov in je zahteval eno milijardo in dvesto milijonov kron!

Markov stolp v Benetkah so postavili enkrat med leti 864 in 881, ne pred 864 in ne po 881.

Depresija Salton Sink v Južni Kaliforniji je velika 400 km², porečje dotokov meri pa 24.000 km². Najgloblja točka je 85.5 m pod morjem; temperatura se dvigne na 66° C!

Na Ruskem je 282 cukrovih tovarnov in čistilnic.

Tokio. Reka Sumida razdeli mesto v dva dela, preprežena po 36 prekopih, čez katere je napeljanih 481 mostov. Najznamenitejši se imenuje »japonski most«; od njega štejejo vse razdalje po celem cesarstvu.

Kako daleč je do nepremičnic? Najbližja zemlji je glavna zvezda x Centauri. Vzemimo brzovlak s hitrostjo 96 km na uro in plačajmo za kilometer pol vinarja, kar je jako malo; če se hočemo peljati do zvezde x, moramo plačati 22 milijard kron (milijarda = 1000 milijonov) in se vozimo kljub izredni hitrosti 48.663.000, torej skoro 50 milijonov let!! In ta zvezda je najbližja.

Potapljači. Že v globini 20 do 30 m je jako težko delati, nadalje pa le izjemoma. Na Angleškem so leta 1906. hoteli določiti globino, do katere je človeku sploh mogoče priti pri vseh mogočih varnostnih pripravah. Dosegli so 72 m. V tej globini je vsako delo, vsako premikanje popolnoma izključeno.

Trgovina oljnatih barv, firnečev in lakov ter vseh v to stroko spadajočih predmetov.

Brata EBERL slikarja, napisov, pleskarja mojstra
Miklošičeva cesta 4, naspr. „Uniona“.

Prigovorčata se prv. duhovščini in g. n. občinstvu v vsakem oziru hot priznajo solidna trdnja.

Knjižgovednica „Katol. tiskovnega društva“
v Ljubljani se priporoča

v izvršitev vsakovrstnih knjižgoveških del.

Knjižnicam znaten popust. — — Solidna dela, zmerna cena.

Luka Vilhar, urar, Ljubljana, Kopitarjeva ulica štov. 4

prigovora prečistiti duhovščini in občinstvu svoje veliko in bogato zalogo **priložnostnih daril**
in ure, verižice, uhane, zapesnilce po najnižji ceni. Za solidno in točno posratbo za jamči.

Ivan Kregar posar in izdelovatelj cerkvenega orodja in
posode, Ljubljana, Elizabetna cesta štov. 3

se priporoča v izdelovanje vsakovrstne cerkvene posode in orodja iz zanesljive kovine po vrocih ali po lastnem načrtu v poljubnem ali g. n. Stara posoda popravi in prenovi, posrebi in pozlati vse po priznani najnižji ceni.

Niske cene!

Priporoča se

Velika zaloga

trgovina s klobuki in čevlji

Ivan Podlesnik ml., Ljubljana, Stari trg št. 10.

V zalogi ima tudi tolovadne čevlje, blinca, svajca, čopce, pasove, zanke za uniforme.

Prodajalna „Katol. tisk. društva“ (H. Ničman) v Ljubljani

prigovora svoje bogato zalogo

šolskih in pisarniških potrebščin,

kakor: raznovrstni papir, krtka, noteri, razne zaplanike, kopirne knjige, šolske in pisarniške mape, pisala, radirke, žrala, gumi, tiskalnike, revuila, trikotje, šestila, burve, čopiče, raznovrstne razglednice in devocionalije.